

Mg. theol.

INETA LANSDOVNE

STARPETNISKĀ IZLĪGUMA PRAKSES LATVIJĀ 21. GS. SĀKUMĀ: LATVIJAS BAPTISTU DRAUDŽU SAVIENĪBAS PIEMĒRS

Ievads

Sensitīvais mezgls attiecībās starp divām lielākajām sociolingvistiskajām grupām – latviešiem un krievvalodīgajiem –, pat nebūdam sociālo izaicinājumu priekšplānā, Latvijas sabiedrību kopš valstiskās neatkarības atjaunošanas turpina ietekmēt.¹ 21. gadsimta sākumā Latvijas sabiedrības integrācijas pētnieki norādīja, ka “etniskais naidīgums nav izplatīts, bet nav vērojama arī etniskā labvēlība”².

2005. gadā publicētajos datos (Zepa, Šūpule u. c.) etniskais saspīlējums tika raksturots kā “politiska un sociāla konstrukcija, kuras divi galvenie veidotāji ir [...] politiskā

1 Rakstā tiek lietots gan apzīmējums “krievi” kā krievu mazākumtautība, gan “krievvalodīgie” kā sociolingvistiska grupa, kas apvieno tos, kuriem krievu valoda ir dzimtā. 2019. gadā Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju vidū etnisko latviešu īpatsvars bija 62%. Krievi ir lielākā mazākumtautība – 25% no iedzīvotāju kopskaita, kam seko baltkrievi (3,2%), ukraiņi (2,2%) un poļi (2%). *Demogrāfija, 2019*, <https://www.csb.gov.lv/lv/statistika/statistikas-temas/iedzivotaji/iedzivotaju-skaitis/meklet-tema/387-demografija-2019>. (skatīts 05.05.2021.)

2 Aivars Tabuns, “Identitāte, etniskās attiecības, valoda un kultūra” // *Cik integrēta ir Latvijas sabiedrība? Sasniegumu, neveiksmju un izaicinājumu audits*, Nils Muižnieks, red. (Rīga: Latvijas Universitāte, 2010), 273.

elite un plašsaziņas līdzekļi”³. Vēlāks pētījums par Latvijas sabiedrības integrāciju (Muižnieks, Rozenvalds u. c., 2010) atspoguļoja būtisku pieaugumu respondentu skaitā, kuri “starpetniskās attiecības vērtē kā labas”⁴. Lielākie sasniegumi integrācijas jomā bija iespēja visām grupām kopt savu etnisko identitāti un pieaugošais cittautiešu skaits, kas prot latviešu valodu. Nopietna problēma tika saskatīta nesekmīgā pieejā politiskās nācijas veidošanā, kuras rezultātā “etniskajām grupām joprojām ir atšķirīgi priekšstati par to, kādā valstī viņi vēlas dzīvot, un būtiski atšķiras viņu ģeopolitiskās identitātes un uztvere par vēsturi”⁵. Jaunākie dati (Kaprāns, Mieriņa, Saulītis, 2020) atklāj, ka attiecībās starp latviešiem un krievvalodīgajiem joprojām ir zināma spriedze.⁶ Pie etniskā saspīlējuma cēloņiem tiek uzskaitīti ģeopolitiski notikumi, atšķirīgās sociālās atmiņas, kā arī valsts valodas un pilsonības jautājumi.⁷

Lai gan, kā uzsver politikas zinātniece Simona Gurbo, “baznīca un tās vide vienmēr uzskatīta par vienu no tiem socializācijas aģentiem, kas veido cilvēku uzskatus, vērtības un arī iemaņas un prasmes”⁸, starpetniskās attiecības Latvijas kristīgajās konfesijās praktiski nav pētītas. Vai plašākā sabiedrībā pastāvošā etniskā norobežošanās ietekmē Latvijas kristīgās kopienas?⁹ Kādā veidā multietniskajās draudzēs tiek uzturēts dialogs par starpetniskajām attiecībām?

Raksta mērķis ir definēt kristīgajā teoloģijā izmantotos sociālā izlīguma konceptus un aplūkot starpetnisko mieru kultivējošas prakses vienā no Latvijas kristīgajām konfesijām, kurā ir nozīmīgs latviski un krieviski runājošo draudžu skaits – Latvijas Baptistu draudžu savienībā (LBDS). LBDS ir brīvprātīga autonomu draudžu

3 Brigita Zepa u. c., “Etnopolitiskā spriedze Latvijā: Konflikta risinājuma meklējumi” // *Baltijas Sociālo Zinātņu Institūts* (Rīga: Baltijas Sociālo zinātņu institūts, 2005), 12.

4 Nils Muižnieks, *Cik integrēta ir Latvijas sabiedrība? Sasniegumu, neveiksmju un izaicinājumu audits* (Rīga: Latvijas Universitāte, 2010), 261.

5 *Ibid.*, 279.

6 Mārtiņš Kaprāns u. c., *Starpkultūru stereotipi un aizspriedumi Latvijā. Pētījuma ziņojums* (Rīga: LU Filozofijas un socioloģijas institūts, 2020), 7.

7 *Ibid.*, 8.

8 Simona Gurbo, *Politika un reliģija: Latvijas garīdznieku politiskā uzvedība (2002–2012)*, promocijas darbs (Rīga: Rīgas Stradiņa universitāte, 2013), 9.

9 Zīmīgi, ka kopš neatkarības atjaunošanas etniskajos un sabiedrības integrācijas jautājumos ir bijušas atšķirības Latvijas kristīgo konfesiju un to vadītāju prioritātēs. LELB, LRKB un LBDS tā sauktās “kristīgās vērtības” pārklājas ar “ģimenes vērtībām” un ticības mācību vispārīgākajās skolās. Savukārt LPB un Latvijas Vecticībnieku Pomoras baznīcas (LVPB) svarīgāko jautājumu augšgalā ir bijusi nacionālā integrācija, kas attiecas, piemēram, uz valsts brīvdienu statusa piešķiršanu pareizticīgo Ziemassvētkiem 7. janvārī, Latvijas pilsonības piešķiršanu nepilsoņiem un krievu valodas statusu. Simona Gurbo, *Politika un reliģija: Latvijas garīdznieku politiskā uzvedība (2002–2012)*, 100.

savienība, kuras sastāvā šobrīd ir 93 draudzes, no kurām 16 ir krievvalodīgās kopienas.¹⁰ Salīdzinājumam – Latvijas Evaņģēliski luteriskajā baznīcā (LELB) no 288 draudzēm ir tikai divas krievvalodīgās kopienas Rīgā. Latvijas Romas katoļu baznīcā (LRKB) mises notiek dažādās valodās (latviešu, poļu, lietuviešu, krievu, angļu u. c.). Tomēr katoļu baznīca ir unikāla hierarhiska institūcija, kur pāri nacionālajām katoļu baznīcām stāv Svētais Krēsls. Savukārt Latvijas Pareizticīgā baznīca (LPB), autonoma pareizticīgā baznīca Maskavas patriarhāta sastāvā, tiek pārsvarā asociēta ar Latvijas krievvalodīgo kopienu.¹¹

Autores pamattēze ir šāda – etnisko izlīgumu par būtisku savas darbības aspektu uzskata kristīgās draudzes, kuras ir etniski jauktas un kuras uztur dialogu par starpterniskajām attiecībām. Šis raksts ir teoloģiska refleksija, kur pretstatītas dzīves pieredze un kristīgā teoloģija, ļaujot tām vērtēt vienai otru un gūt dziļāku ieskatu, ko nozīmē būt kristietim mūsdienu Latvijas multietniskajā sabiedrībā. Anglikāņu teologa Lorija Grīna (*Laurie Green*) vārdiem, “lūkoties, vai mūsu stāsts ir daļa no Jēzus stāsta vai arī nav”¹².

Sociālā izlīguma

teoloģiskais ietvars

Latviešu valodā izlīguma koncepts lielākoties asociējas ar jurisprudenci, apzīmējot civiltiesiska strīda atrisināšanu savstarpējas vienošanās ceļā.¹³ Savukārt starptautiski izmantotais angļu valodas vārds *reconciliation* etimoloģiski sakņojas latīņu valodā un nozīmē ‘saukt atkal kopā’ vai ‘saukt atpakaļ kopā’¹⁴. Kristīgajā teoloģijā bieži citētajos Jaunās Derības pantos, kur minēts starppersonu izlīgums (Rom 5:10-11, Rom 11:15, 2Kor 5:18-20), apustulis Pāvils lieto sengrieķu vārdu *καταλλάξαντος*, kas oriģināli

10 *LBDS pārskats 2020/2021*, <https://www.lbds.lv/resursi/dokumenti/lbds-parskats-20202021> (skatīts 10.05.2021.)

11 Valdis Tēraudkalns, “Krievu pareizticīgā baznīca Krievijas publiskajā diplomātijā” // *Krievijas publiskā diplomātija Latvijā: mediji un nevalstiskais sektors* (Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2014), 203.

12 Laurie Green, “Why do theological reflection?”, in *Urban Theology: A Reader*, Michael Northcott, ed. (London: Casell, 1998), 15.

13 “Līgums, ar kuru tā dalībnieki kādu apstrīdamu vai citādi apšaubāmu savstarpēju tiesisku attiecību, savstarpēji piekāpdamies, pārvērš par neapstrīdamu un neapšaubāmu.” Tēzauris, *Izlīgums*, <https://tezauris.lv/izligums>. (skatīts 10.04.2021.)

14 Re = ‘again’; conciliation = ‘bringing together’ or ‘assembling’ (con = together and calo/calare = to call or summon), Latin Dictionary and Grammar Aid, Reconciliation, <http://www.nd.edu/~archives/latgramm.html>. (skatīts 01.04.2021.)

attiecās uz peļņu nesošu naudas maiņu. Apustuļa Pāvila terminoloģijā izlīgums nozīmē transformētas attiecības, pārejot no ienaida uz draudzību.¹⁵

Gan jūdaisma, gan kristietības tradīcijā izlīgumam ir divi svarīgi aspekti – vertikālais un horizontālais. Izlīgums ar Dievu, ar sevi, ar citiem cilvēkiem un ar visu radību nav atdalāms no miera jeb senebreju *šalom* koncepta, ko kristietība ir pārmantojusi no jūdaisma. Izlīguma mērķis ir *šalom*, kas nepieciešams cilvēku dzīves uzplaukumam kā visu lietu patiesās kārtības un pilnības pieredze.¹⁶ Vecās Derības pētnieks Valters Brugemans (*Walter Brueggemann*) uzsver – bibliskā izpratnē miers ir gan izdzīvota vēsturiska realitāte, gan redzējums par nākotni.¹⁷ Jaunās Derības koncepts *eirene* turpina šādu miera izpratni un vienlaikus paplašina Dieva valstības ietvarā, norāda Jaunās Derības pētnieks Ēriks Dinklers (*Erick Dinkler*).¹⁸ Kristieši tic, ka Dievs “caur Kristu ir samierinājis un ir uzdevis mums šai izlīgšanai kalpot” (2Kor 5:18).

Kristīgās teoloģijas teorijā un praksē sociālais izlīgums balstās uz patiesību, piedošanu, nožēlu un taisnīgumu. Izlīgums kristīgajā teoloģijā nav vienkārši sociāls kontrakts, bet tā ir “jaunā derība”, kas var tikt izmantota arī kā politiska kategorija, uzsver pazīstamais teologs Miroslavs Volfs.¹⁹ Tāpēc viens no kristīgās draudzes uzdevumiem ir veidot kultūru, kuras identitāte ir cieši saistīta ar dažādo sabiedrības grupu derības turēšanu un sargāšanu. Kā skaidro konfliktu pētnieks Verns Neifelds Redekops (*Vern Neufeld Redekop*), veselīga savas individuālās un kolektīvās identitātes apzināšanās ir viena no cilvēku psiholoģiskajām pamatvajadzībām, kurā ietilpst drošības sajūta, sasaiste ar citiem un jēgas apziņa.²⁰ Saskaņā ar identitātes teorijām visi cilvēki definē savas kopienas attiecībā pret citām kopienām.²¹ Šī koncepta popularizēšanu saista ar postmodernisma idejām, kurās tiek uzsvērts, ka identitāte nav stabila un integrēta, bet

15 Hastings Dictionary of the New Testament, *Reconciliation*, <https://www.studydrive.net/dictionaries/eng/hdn/r/reconciliation.html>. (skatīts 01.04.2021.)

16 Willard M. Swartley, *Covenant of Peace: The Missing Peace in New Testament Theology and Ethics* (Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 2006), 27–28.

17 Walter Brueggemann, *Peace* (St. Louis: Chalice Press, 2001), 35.

18 Erich Dinkler, “Eirene – the Early Christian Concept of Peace”, in *The Meaning of Peace: Biblical Studies*, 2nd ed., Perry B. Yoder and Willard M. Swartley, ed. (Elkhart, in: Institute of Mennonite Studies, 2001), 95.

19 Miroslav Volf, *Exclusion and Embrace: A Theological Exploration of Identity, Otherness and Reconciliation* (Nashville: Abingdon Press, 1996), 153.

20 Vern Neufeld Redekop, *From Violence to Blessing: How and Understanding of Deep-Rooted Conflict Can Open Paths to Reconciliation* (Ottawa: Novalis, 2002), 32–54.

21 Identitātes koncepts atkarībā no konteksta var būt gan ļoti plašs, gan ļoti šaurs. Viens no šī jēdziena popularizētājiem – 20. gs. psihologs un psihoanalītiķis Eriks Eriksons – skaidroja, ka identitāte ir “īpašība, kas raksturo sevi sev pašam”. Eriks H. Eriksons, *Identitāte: jaunība un krīze* (Rīga: Jumava, 1998), 1.

tiek veidota gan individuāli, gan sociālajā grupā un ka pašidentificēšanās process turpinās visas dzīves garumā.²²

Vienā no saviem apcerējumiem par konstruktīvu kristīgo sociālo ētiku ievērojamais amerikāņu teologs Stenlijs Hauervass izvirza tēzi, ka draudzes, arī baznīcas institūta, eksistences iemesls nav “piedāvāt ētiku demokrātijai vai kādai citai sociālas organizācijas formai, bet pastāvēt katrā nācijā kā politiskai alternatīvai, liecinot par sociālo dzīvi, kas ir iespējama tiem, kurus ir veidojis Kristus stāsts”²³. Jaunās Derības stāstā Vasarsvētku jeb Pentakostu dienā Svētais Gars nāk pār pirmkristiešiem no dažādām etnolingvistiskajām grupām (Apd 2:1-13). Viens no S. Hauervasa popularizētiem apzīmējumiem kristiešiem kā alternatīvas kultūras identitātes pārstāvjiem ir “ārvalstnieki” (*resident aliens*) vai svešinieki. Bibliskajā tradīcijā šis koncepts nav svešs ne jūdaismā, ne kristietībā. Jēzus ceļa sekotāji tiek mudināti ar vārdiem “dzīvojiet bijībā jums nolikto svešniecības laiku” (1Pēt 1:17), un Ābrahāma dzīves gaitas tiek raksturotas kā svešnieka dzīve zemē, kas tam apsolīta (Ebr 11:8). Jāatzīst, ka etniskā piederība un nacionalitāte ir spēcīgas konkurentes kristietībai cīņā par dominējošo statusu indivīda identitātē. Arī M. Volfs norāda, ka kristieši bieži vien pauž “elkdievīgu” lojalitāti pret savu etnisko grupu, kad šī lojalitāte tiek pieprasīta.²⁴

Izlīgums nav iespējams bez proaktīvas attieksmes un rīcības, un saskarsme ir pats pirmais sociālā izlīguma solis. Situācijās, kur konfliktējošās kopienas ir pašpietiekamas un norobežojušās viena no otras, apzināta attiecību veidošana var būt liels izaicinājums. Vienai vai abām pusēm var likties, ka otra puse vēlas uzspiest savu izpratni un savu kultūras identitāti, radot sajūtu, ka tiek prasīts nodot savas kopienas vai savu personīgo identitāti. Tāpēc svarīga ir kopienas izšķirtspēja (*community discernment*), kas mudina tuvoties konfliktam un palīdz skaidrāk identificēt, kad, kur un kādā veidā mēģināt veidot dialogu. Izšķirtspēja kopienā neļauj palikt vienaldzīgiem un nevērīgiem pret citiem. Britu teologs un misiologs Leslijs Nūbigins (*Lesslie Newbigin*) uzsver, ka kristīgajai kopienai ir jābūt arī cerības kopienai (*community of hope*). Ja kopiena, kuru ir formējis Dieva valstības evaņģēlija stāsts, izdzīvo šo stāstu, tad var izveidoties tādas sociālās struktūras, kur mieram un cerībai ir iespējams iemiesoties.²⁵

22 Lewis D. Wurgaft, “Identity in World History: A Postmodern Perspective”, *History and Theory*, Vol. 34, No. 2, Theme Issue 34: World Historians and Their Critics (May, 1995): 67–85.

23 Stanley Hauerwas, *A Community of Character: Toward a Constructive Christian Social Ethic* (Notre Dame, in University of Notre Dame Press, 1983), 12.

24 Miroslav Volf, *Exclusion and Embrace*, 16.

25 Lesslie Newbigin, *The Gospel in a Pluralist Society* (Grand Rapids, Michigan: William B. Eerdmans Publishing Company, 1989), 232.

Starpkultūru mijiedarbība Latvijas Baptistu draudžu savienībā

Latvijas baptistu draudžu konteksta ieskicēšanai tiek izmantots Jāņa Tervita izsmelošais pētījums.²⁶ Kopumā baptisti kā evaņģēliskie kristieši (piezīme – no angļu val. *evangelical Christians / evangelicals* var tulkot arī kā evaņģelikāļi) par nemaldīgo patiesības autoritāti uzskata

Bībeli.²⁷ Baptisti tic vispārīgajai priesterībai, un katram draudzes loceklim ir jāliecina par Dieva mīlestības un žēlastības atklāsmi Jēzū Kristū. Kristieša garīgajam briedumam ir jāizpaužas kristīgās ētikas piepildīšanā visās dzīves jomās, ieskaitot pilsoņa pienākumus, jo “demokrātiska sabiedrība un tiesiska valsts vara ir no Dieva”²⁸. Baptistu kustību Latvijā raksturo vietējo draudžu autonomija kā doktrīnā, tā pārvaldē, un baptistiem nav stingri izstrādātas vienotas dievkalpojuma kārtības.²⁹

Padomju režīma gados Latvijas baptistu draudzēm pievienojās daudz krievalodīgo ticīgo, kuri pārcēlās uz dzīvi Latvijā. Viens no iemesliem bija kristiešu vajāšanas citās Padomju Sociālistisko Republiku Savienības (PSRS) vietās, kur varas iestāžu represijas pret tiem, salīdzinot ar situāciju Latvijā, bija daudz nežēlīgākas. Tieši Latvijā izveidojās bāze nelegālās kristīgās literatūras iespieddarbiem krievu valodā, ko izplatīja visā Padomju Savienībā.³⁰ Padomju gados Latvijā notika arī pentakostu (Vasarsvētku draudžu), to skaitā krieviski runājošo, pievienošanās baptistu kustībai, lai varētu legāli reģistrēties.³¹ Sarežģītie padomju laika sociālpolitiskie faktori atstāja savu iespaidu uz starpterniskajām attiecībām. Kā norāda J. Tervits:

Tas bija laiks, kas mācīja mīlēt ienaidnieku, taču vēl grūtāk bija mīlēt savus brāļus un māsas – krievu ticīgos. Padomju okupācija, boļševiku terors allaž tika tāpatoti

26 Jānis Tervits (1936–2002) kalpoja kā LBDS bīskaps no 1977. līdz 1990. gadam.

27 Izmantojot reliģiju vēstures pētnieka Džordža Marsdena definīciju, “Mūsdienu evaņģelikālisms iekļauj jebkuru pietiekami tradicionālu kristietu, kas apstiprina 19. gs. evaņģēlisko kristiešu pamatpārliecības: reformācijas doktrīnu par Bībeles galīgo autoritāti, Dieva glābšanas darba Svētajos Rakstos vēsturiskumu, glābšanu mūžīgai dzīvei Kristus nopelna dēļ, evaņģelizācijas un misijas darba nozīmīgumu un garīgi pārveidotas dzīves nepieciešamību”. George Marsden, *Understanding Fundamentalism and Evangelicalism* (Grand Rapids, Michigan: William B. Eerdmans, 1991), 4–5.

28 Jānis Tervits, *Latvijas baptistu vēsture: faktu mozaīka* (Rīga: Latvijas Baptistu draudžu savienība, 1999), 33–34.

29 Ainars Baštiks, *Latvijas baptistu baznīcas darbība no 1940. līdz 1990. gadam*, maģistra darbs (Rīga: LU VFF Arheoloģijas un vēstures palīgdisciplīnu katedra, 1999), 58.

30 Ainars Baštiks, op. cit., 71.

31 Ar informāciju par Latvijas Vasarsvētku un baptistu draudžu kustību vēsturiskajām attiecībām un darbības apvienošanu padomju režīma gados var iepazīties Valda Tēraudkalna pētījumā. Valdis Tēraudkalns, *Vasarsvētku kustība Latvijā: reliģijpētnieciska analīze*, promocijas darbs (Rīga: LU Teoloģijas fakultāte, 2000).

*ar jēdzieniem – krievu laiki, krievu okupācija, krievu briesmas. [...] Dievs mācīja latviešu baptistus redzēt krievu baptistos ne tikai savus līdzcilvēkus, bet daudz vairāk – brāļus un māšas Jēzū Kristū. Tas nebija viegli, jo arī krievu baptistos bija iesēdies lielkrievu šovinisms, savukārt latviešu baptistos – instinktīva pretošanās visam, kas ir krievisks.*³²

20. gadsimta 90. gadi atnesa pārmaiņas un jaunus izaicinājumus, aktualizējot jau tājumu par krievu baptistu draudžu darbību LBDS.³³ 6. Saeimas pieņemtais un vēlāk labotais Reliģisko organizāciju likums apgrūtināja krievu draudžu darbību, un LBDS pārstāvji tikās ar Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijas pārstāvjiem, lai iestātos par krievu draudžu tiesībām. Papildu grūtības krievu draudzēm Latvijā radīja spēcīgā draudzes locekļu, arī mācītāju, emigrācija uz Rietumiem, īpaši uz ASV.³⁴ Viena no lielākajām Latvijas krievu baptistu draudžu problēmām kļuva latviešu valodas vājās zināšanas, kas padomju laikā nebija nepieciešamas.³⁵

Lai gūtu ieskatu starpternisko attiecību pašreizējā dinamikā, tika veiktas daļēji strukturētas intervijas ar vairākiem LBDS Padomes locekļiem un ilggadējiem baptistu draudžu mācītājiem – Pēteri Sproģi (LBDS emeritētais bīskaps, Baltijas Pastorālais institūts), Kasparu Šternu (LBDS bīskaps, Misijas baptistu draudze), Viktoru Abramovu (LBDS bīskapa vietnieks slāvu draudzēs, Jelgavas baptistu krievu draudze), Edgaru Maži (LBDS Padomes loceklis, Rīgas Āgenskalna draudze), Pēteri Samoiliču (LBDS Padomes loceklis, Rīgas Misiones baptistu draudze un Jaunā evaņģēliskā baptistu draudze).³⁶

1. Jautājumā par **etniskā izlīguma būtiskajiem elementiem** mācītāji steidzās atbildēt, ka kristietība māca cilvēku kā Dieva radības *vienlīdzību*. Vairāki atsaucās uz Bībeles citātu no Pāvila vēstules galatiešiem 3:28 – “Tur nav ne jūda, ne grieķa, tur nav ne verga, ne brīvā, ne vīrieša, ne sievietes – jūs visi esat viens Jēzū Kristū”. Citiem vārdiem, kristiešu starpā nedrīkst būt hierarhija etniskās piederības, sociālā statusa vai dzimuma dēļ.³⁷ Vienlaikus uzsverot, ka kultūru vienlīdzība nenozīmē vienādību vai asimilāciju,

32 Jānis Tervits, op. cit., 186.

33 J. Tervits konsekventi lieto apzīmējumus “krievi”, “krievu ticīgie”, “krievu baptisti”. Te būtu nepieciešams diferencēt, jo starp krievvalodīgajiem draudžu locekļiem ir arī citu austrumslāvu tautu pārstāvji – ukraiņi, baltkrievi. Apzīmējums “krievu baptistu draudze” tiek saprasts kā krieviski runājoša multinacionāla kopiena.

34 Jānis Tervits, op. cit., 196–208.

35 Ibid., 538.

36 Intervētie mācītāji pārstāv latviešu, krievu un ukraiņu tautību. Saskaņā ar LBDS pārskatu 2020./2021. gadam Jelgavas baptistu krievu draudze (110 locekļi) un Rīgas Misiones baptistu draudze (244 locekļi) ir lielākās krieviski runājošās LBDS draudzes.

37 Respondenti nepieskārās jautājumam par sieviešu statusu, piemēram, sievietes kā mācītājas un draudzes vadītājas. Autore neiekļāva šos aspektus savos jautājumos.

bet kristieša garīgajam briedumam vajadzētu izpausties *dažādības pieņemšanā* un savstarpējā *cieņā*. Citējot E. Maži, “izlīgumā ir ārkārtīgi svarīgi abām pusēm cienīt otras puses līdzšinējo vēsturi, kultūru, jo izlīgums, manā uztverē, nekad nevar veidoties kā kaut kas uzspiests, kur stiprākais diktē noteikumus vājākajam”.³⁸

2. Izvērtējot **etniskā izlīguma aktualitāti Latvijā** mācītāji atzīst, ka sabiedrībā var novērot etnisko norobežošanas un aizvainojumus, bet lielākā daļa atbildības tiek uzvelta uz politiķu pleciem. Baznīca kā viens no Latvijas sabiedrības aktoriem nešķeļot sabiedrību pa etniskajām līnijām. Vienlaikus respondenti piekrīt, ka kristieši Latvijā ir tādi paši sabiedrības locekļi kā pārējie līdzcilvēki, kurus ietekmē sociopolitiskie procesi.

*Latvijā ļoti daudz naudas ir iztērēts, lai integrētu [...] Domāju, ka ir cilvēki, kuri to saprot un ir gatavi lūgt piedošanu. No mūsu puses tā ir piedošana, bet grūti piedot, ja pagaidām nav nožēla. Kad tu piedod, ir absolūti vieglāk dzīvot.*³⁹

*Tie ievainojumi ir daudz dziļāki par valodu. Vai kaut kas mainītos, ja Krievija atzītu savus nodarījumus pret Latviju? Iespējams, tas kaut ko parautu vaļā, bet tuvākajā nākotnē nav paredzams, ka tas varētu notikt. Kamēr katrs dzīvos savā vēsturiskajā interpretācijā, arī nekas nemainīsies. Latviešiem arī ir daudz ko nožēlot, ko esam sliktu darījuši.*⁴⁰

3. LBDS **starpkultūru mijiedarbības** kontekstā mācītāji uzskaita vairākus būtiskus faktorus. Pirmkārt, latviešu draudzes ir etniski monolītākas, bet krievvalodīgās draudzes ir multinacionālas kopienas, kur draudzes locekļus vieno valoda, taču ne etniskā piederība. Krievu/slāvu draudzēs daudziem krievu valoda nav dzimtā, bet otrā vai trešā valoda. Otrkārt, tiek atzīmētas teoloģiskās un kultūras mentalitātes atšķirības. Treškārt, zināma norobežošanās starp latviešu un krievvalodīgo draudzēm ir valodas dēļ. Lielākā daļa LBDS informācijas, apmācību, kursu, literatūras utt. ir latviešu valodā. Līdz ar to informācija un resursi var nenonākt pie krievvalodīgajām draudzēm un radīt atsvešinātības sajūtu. Savukārt krievvalodīgās draudzes var justies pašpietiekamas un rīkot savus pasākumus, apmācības utt. krievu valodā. No intervijām var secināt, ka LBDS vadības līmenī par šiem jautājumiem tiek domāts.

Mums ir saruna, mēs saprotamies, un tur nav problēmu. Jā, ir dažreiz krievu draudzēm, ka tās ir neatkarīgas. Mums ir mācītāju sanāksmes, un viņi nāk kopā. Ir tie,

38 Intervija ar Edgaru Maži 16.02.2021.

39 Intervija ar Pēteri Samoiliču 25.02.2021.

40 Intervija ar Edgaru Maži 16.02.2021.

*kuri vēlas pievienoties, un ir tie, kuri nenāk... Visi, kas bijuši bīskapi, ļoti strādā, lai mums būtu vienotība un nebūtu šķelšanās.*⁴¹

*Būt pieejamam. Manuprāt, tas ir ļoti būtiski un īpaši svarīgi no vadības pozīcijas. Es vēlējos panākt, lai krieviski runājošās draudzes sajūtas mūsu savienībā kā līdzvērtīgas latviešu draudzēm. Mums tikpat svarīgas kā latviešu draudzes. Tāpēc es apciemoju šīs draudzes, tikos ar šiem mācītājiem.*⁴²

Vienlaikus latviešu valoda tiek identificēta kā etniskās vienotības veidošanas faktors. Krievu/slāvu draudžu mācītāji uzsver, ka valodas barjeras problēma mazinās, jo arvien vairāk draudzes locekļi ir bilingvāli. Valodas šķērslis kopīgās LBDS sanāksmēs, kongresos un apmācībās tiek risināts ar tulkojuma palīdzību.

*Izlīgumu var veidot tikai cilvēki, kas ļoti labi pārzina abas kultūras un abas valodas. [...] Tas nav tikai tāpēc, ka latviešu valoda ir valsts valoda, bet tā ir elementāra inteliģence. Ja es gribu izlīgumu, tad es daru visu. Es iemācos tās tautas valodas, ar kuru es gribu izlīgt.*⁴³

*legriežos latviešu draudzē, cenšos runāt ar cilvēkiem latviski, dažreiz arī kopā aizlūdzam, un man tas ir ļoti patīkami. [...] Ziniet, es neesmu sludinājis latviešu draudzē. Mana latviešu valoda nav tik labā līmenī.*⁴⁴

*Tas, ka latvietis izvēlas praktizēt savu ticību latviešu valodā un krievs krievu, nenozīmē nacionālo naidu. To nevajag aizmirst.*⁴⁵

4. Aprakstot **pastorālo darbu etniskā miera veidošanā**, mācītāji ir vienprātīgi, ka kristiešiem jābūt atbildīgiem sabiedrības un Dieva priekšā. Draudzes līmenī tas liek rūpēties, lai starpkultūru aizspriedumi un aizvainojumi, ja tādi pastāv, netiktu pārnesti no paaudzes paaudzē. Tomēr ikdienā starpetnisko attiecību jautājumi nav prioritāri un paliek ārpus uzmanības loka. Mācītāji uzsver, ka draudzē jāuzmanās, lai viena kultūras identitāte un vienas grupas kolektīvā atmiņa netiktu uzspiesta citiem. Vēl tiek

41 Intervija ar Pēteri Samoiliču 25.02.2021.

42 Intervija ar Kasparu Šternu 01.03.2021.

43 Intervija ar Edgaru Maži 16.02.2021.

44 Intervija ar Viktoru Abramovu 05.04.2021.

45 Intervija ar Pēteri Sproģi 03.03.2021.

akcentēts, ka ir sarežģīti un pat nevēlami mācītājam draudzē runāt par jūtīgiem un šķeļošiem politiskiem jautājumiem.

2014. gadā, kad sākās karš starp Ukrainu un Krieviju, kad Krievija uzbruka Ukrainai, visi draudzē prasīja manas domas. [...] Taču šeit ir draudze un mēs nerunāsim par politiku, kas ir pareizi, kas nepareizi, kas ir slikti, kas nav slikti. Mēs šeit neko nevaram atrisināt, bet mēs varam izdarīt lielu kļūdu, kas radīs lielu problēmu. Mēs varam tikai lūgt par Ukrainu, par Krieviju un par mieru. Bet publiski es šeit neko neteikšu, kā es jūtos un vai krievi dara pareizi vai nepareizi.⁴⁶

Jā, Dievs mūs ir ielicis konkrētā valstī, konkrētā vietā. Dievs mums ir piešķīris konkrētu valodu, kurā varam runāt, komunicēt un veidot attiecības. Tādā ziņā cilvēkam apzināties savu teritoriju un robežas ir labi, lai nav pārāk izplūdis. Un tomēr tā nav mūsu pamatidentitāte. Lai kādi laiki, lai kāda politiskā situācija, mēs piederam citai valstībai. Tā ir mūsu galvenā identitāte, kuru esam aicināti izdzīvot. Vēlos, lai pirmkārt draudzē to parādām.⁴⁷

Jaunjelgavas baptistu draudzes pieredze Savā pastāvēšanas vēsturē, piedzīvojusi kopienas veidošanas dažādas pakāpes, etniski jauktā un bilingvālā Jaunjelgavas baptistu draudze ir unikāla visā Latvijas Baptistu draudžu savienībā. Jau 19. gs. 70. gados Jaunjelgavas pilsēta un tās apkaime bija viena no baptistu misijas darba lokācijām.⁴⁸ Jaunjelgavas draudzes dievnams ir celts 1897. gadā.⁴⁹ Atsaucoties uz draudzes pašreizējā mācītāja Māra Vītola stāstīto, līdz 1940. gadam Jaunjelgavas baptistu draudzi varēja raksturot kā etniski monolītu latviešu draudzi, bet padomju varas gados tā kļuva par divvalodīgu kopienu.⁵⁰ Viens iemesls bija demogrāfiskās izmaiņas Jaunjelgavas pilsētā un apkārtnē. Daudzi krievvalodīgie iebraucēji no citām PSRS vietām bija kristieši, kuri Jaunjelgavas draudzē atrada

46 Intervija ar Pēteri Samoiliču 25.02.2021.

47 Intervija ar Kasparu Šternu 01.03.2021.

48 Jānis Tervits, op. cit., 66.

49 Padomju okupācijas laikā 1962. gadā tas, līdzīgi kā daudzi citi dievnami Latvijā, tika atsavināts un varas iestādes to izmantoja dažādiem mērķiem. Draudze savu namu atguva 1989. gadā kā viena no pirmajām baptistu draudzēm Latvijā, kam tika atgriezti dievnami pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas.

50 Zoom tiešsaistes platformā tika veikta intervija ar mācītāju Māri Vītolu, kurš draudzē kalpo kopš 2014. gada. Papildu informācija iegūta telefonsarunā ar ilggadējo draudzes locekli, emeritēto sludinātāju Pāvilu Jakovļevu, kurš draudzē ir kopš 1954. gada. Lai iepazītos ar Jaunjelgavas draudzes dievkalpojumu norisi, 2021. gada aprīlī veikta klātienē iesaistītā vērošana.

sev jaunas garīgās mājas un sadraudzību. Otrs iemesls bija sociopolitisks, kad baptistu draudzei pievienojās krieviski runājošo pentakostu ticīgo grupa.⁵¹

Padomju laikā uz latviešu un krievu baptistu norobežošanās fona Jaunjelgavas draudze bija izņēmums, kur notika kopīgi dievkalpojumi un “pie Svētā Vakarēdiena pulcējās kopā latvieši un krievi”⁵². Emeritētais sludinātājs Pāvils Jakovļevs nonāca Jaunjelgavas draudzē 1954. gadā kā tulkis. Saskaņā ar P. Jakovļeva atmiņām noteiktos periodos latviešu un krievu dievkalpojumi ir notikuši atsevišķi, taču pārsvarā ir bijis viens kopīgs dievkalpojums ar sinhrono tulkojumu.⁵³ PSRS gados draudze bijusi multinacionāla kopiena – tās locekļi bija latvieši, krievi, ukraiņi, baltkrievi, armēņi u. c.⁵⁴

Šobrīd dievkalpojuma liturģijā pārsvarā tiek izmantota latviešu valoda, bet ir vairāki bilingvāli elementi, piemēram, ievada uzruna, pielūgsmes dziesmas un kopīgās lūgšanas.⁵⁵ Dievkalpojuma elements, kas, draudzes vadības ieskatā, obligāti jāveic gan latviešu, gan krievu valodā, ir Bībeles lasījumi, jo Bībeles tulkojumos latviešu un krievu valodā ir atšķirīgas lingvistiskās metaforas, kas katras valodas lietotājam bagātina uztveri.⁵⁶ Kopumā Jaunjelgavas draudzē ļoti mērķtiecīgi tiek gādāts, lai valoda nebūtu šķērslis komunikācijai un sadraudzībai starp draudzes locekļiem.

*Tur es tiešā veidā redzu etnisko izlīgumu, kad draudzē vairs nav, kā apustulis Pāvils saka, ne jūdi, ne grieķi, bet visi vienā. Esmu novērojis, ka valoda pati par sevi nav lielākā problēma izlīguma kontekstā, bet cilvēku nevēlēšanās saprast vienu otru. Tā ir lielākā problēma. Ja mēs domājam par etnisko un par valodas pusi, tad, vēloties saprast otru cilvēku, apustuļa Pāvila vārdiem, mīlestībā es sapratīšu viņu, pat nesaprotot valodu. Ja es nevēlos saprast otru cilvēku savas paštaisnības dēļ, tad es atraidu viņu.*⁵⁷

Līdzīgi kā pārējā sabiedrībā, Jaunjelgavas baptistu draudzei Latvijas atjaunotās neatkarības izraisītās straujās pārmaiņas nesa jaunus izaicinājumus līdz ar etnisko

51 Intervijas laikā nebija skaidrs, vai apzīmējumi “krievvalodīgie” un “krievi” attiecas uz etniskajiem krieviem vai arī uz citām etniskām grupām. Šobrīd “krievvalodīgie” draudzes locekļi ir krievi un ukraiņi. Intervija ar Māri Vītolu 05.03.2021.

52 Jānis Tervits, op. cit., 207.

53 Telefonsaruna ar Pāvilu Jakovļevu 09.03.2021.

54 Šobrīd draudzē ir 34 aktīvi draudzes locekļi, no kuriem apmēram 40% ir personas, kuru ģimenēs dzimtā valoda ir krievu. Intervija ar Māri Vītolu 05.03.2021.

55 Novērojumi Jaunjelgavas baptistu draudzē 2021. gada 11. aprīlī. Rakstiskas piezīmes autores personīgajā arhīvā.

56 Telefonsaruna ar Pāvilu Jakovļevu 09.03.2021.

57 Intervija ar Māri Vītolu 05.03.2021.

grupu spēcīgo pašidentificēšanos. Jaunjelgavas draudzē notika sociolingvistisko grupu hierarhijas maiņa – no krievvalodīgo vairākuma uz latviešu vairākumu. Etnisko saspīlējumu draudzē saasināja draudzes locekļu attieksme, kuri ar vārdu “krievs” apzīmēja “visu, kas saistās ar okupāciju un Padomju Savienību, un tad jau vairs nebija svarīga konfesionālā piederība”⁵⁸. Jaunjelgavas draudze saskārās ar latviešu un krievvalodīgo draudzes locekļu simbolisko konfrontāciju.

2014. gadā, kad M. Vītols uzsāka kalpošanu Jaunjelgavas draudzē kā licencēts sludinātājs, bilingvālā dievkalpojuma forma likās neērta un tika pieņemts lēmums veidot atsevišķus dievkalpojumus divās plūsmās – latviešu un krievu. Šāda lingvistiskās norobežošanas prakse draudzē turpinājās vairākus gadus, līdz draudzes vadībai nācās risināt jaunas pastorālas problēmas. Divplūsmu draudzes forma izraisīja neapmierinātību un etnisku plaisu, kas vājināja vienotības sajūtu un mazināja draudzes locekļu savstarpējo saskarsmi. Pastiprinājās etnocentrisms attieksmē, ka “mēs pie tiem krieviem neiesim, mums tos krievus nevajag”⁵⁹.

Draudzes locekļiem aktīvi piedaloties, tika veikta aptauja, lai konstruktīvā veidā risinātu radušās problēmas. Tas kārtējo reizi norāda uz baptistu tradicionāli demokrātisko draudzes pārvaldes principu, kur tiek kultivēta kopienas prasme izšķirt kopīgo labumu. Pēc aptaujas rezultātu apkopošanas tika pieņemts lēmums pāriet uz kopīgu dievkalpojumu latviešu valodā bez sinhronā tulkojuma krievu valodā, jo lielākā daļa krievvalodīgo draudzes locekļu labi pārvalda latviešu valodu.

Otra situācija, kur radās izteiktas etniskās domstarpības draudzes locekļu starpā, ir cieši saistīta ar atšķirīgām sociālajām atmiņām un Latvijas sabiedrības dalīto informācijas telpu. Etnisks saspīlējums Jaunjelgavas draudzē radās uz ģeopolitiska notikuma fona, kas 2014. gadā spēcīgi rezonēja visā Latvijas sabiedrībā, arī kristīgajās draudzēs. Proti, Krievijas un Ukrainas militārais konflikts – Krimas aneksija un karš Austrumukrainā. Dievkalpojuma laikā mācītāja izteikto aicinājumu aizlūgt par neatkarības saglabāšanu Ukrainā un par Krimas atgriešanu Ukrainas sastāvā viena daļa krievvalodīgo draudzes locekļu uztvēra ļoti kritiski.⁶⁰

Sabiedrībai aktuālu un pretrunīgu politisko jautājumu apspriešana kristīgajās draudzēs ir viens no diskutabliem un sarežģītiem jautājumiem. Arī Latvijas baptisti nav vienprātīgi šajā ziņā. M. Vītols daļēji piekrīt, ka draudzes, un īpaši mācītāja, uzdevums ir pēc iespējas izvairīties no specifisku jautājumu politizēšanas. Vienlaikus viņš uzskata:

58 Intervija ar Māri Vītolu 05.03.2021.

59 Ibid.

60 Ibid.

*Politiku neaizskar, jo līdz tam vēl nav piedots. Es domāju, patiesā piedošana ir tad, kad vari par to vispār tēmu runāt. Vari mierīgi dialoga veidā komunicēt.*⁶¹

Lai meklētu starpetnisko izlīgumu, viens no svētdienas dievkalpojumiem Jaunjelgavas draudzē 2014. gadā tika veltīts draudzes locekļu atklātam dialogam. Izmantojot formātu, ko baptisti esot pārņēmuši no Vasarsvētku draudžu tradīcijas, kad “Dievs īpaši pamudina”⁶². Respektīvi, ikviens draudzes loceklis varēja nākt priekšā un uzrunāt visu kopieni – pārrunājot konflikta iemeslus, lūdzot piedošānu un nožēlojot savu vainu. Pieredze rāda, ka dialoga gaitā cilvēku reakcija ir neprognozējama un neviennozīmīga.

*Daudzi cilvēki raudāja, samierinājās viens ar otru un piedeva visu, ko viens par otru nebija sapratuši. Ko es tur teicu, neatceros. Taču viena problēma radās – daži cilvēki aizgāja no draudzes. Viņi nepieņēma, ka viņiem ir jāatvainojas, ka viņi būtu pie kaut kā vainīgi. Tie, kas aizgāja, par nožēlu bija daži krievu tautības cilvēki. Viņiem tas bija par piedauzību, ka viņiem ir par kaut ko jāatvainojas latviešiem un latviešu tautai, ko viņi paši nav darījuši. Piekritu, ka varbūt viņi paši nav darījuši. Bet dažreiz mūsu etniskais konflikts ir tik dziļš, uz sāpēm balstīts, ka mums ir jāpasaka: “Piedod to, ko mans tētis, māte, vectēvs, vecmāte... jebko, kas ir darīts.”*⁶³

Tiek pacelts diskutablais jautājums par kolektīvās vainas atzīšanu un kolektīvās atbildības uzņemšanos. Kristīgā sociālā ētika uzsver, ka izlīguma mērķis ir veidot mieru/šalom caur dziedinātām attiecībām. Līdz ar to katram individam un katrai kopienai ir jāizlemj, vai konkrētajā kontekstā un izlīguma jautājumā tas ir būtiski – nožēlot savas ģimenes, kopienas, tautas vai nācijas vainu. Noteiktos apstākļos tas var kļūt par katarsi gan indivīdiem, gan kopienām. Turklāt nožēlot “savu senču” vietā var nozīmēt izrādīt empātiju, norobežoties no savas kopienas aizspriedumiem un etnocentrisma un apņemties mainīt attieksmi.

Nobeigumā vēl dažas atziņas, kas radušās, iepazīstoties ar Jaunjelgavas baptistu draudzes īpašo pieredzi. Draudzes ētoss ir balstīts izpratnē par vienotību etniskajā dažādībā un ietver cieņpilnu attieksmi pret atšķirīgajām kultūras mentalitātēm, kur netiek uzspiesta krievvalodīgo draudzes locekļu asimilācija latviešu kultūrā. Vienlaikus savstarpējā saskarsmē un dievkalpojumos tiek dota iespēja uzlabot latviešu valodas prasmes. Tas palīdz pildīt vienu no būtiskākajiem draudzes uzdevumiem – būt Jēzus lieciniekiem savā kopienā, pilsētā un valstī. Sludinātājs emeritus P. Jakovļevs uzsver:

61 Intervija ar Māri Vītolu 05.03.2021.

62 Ibid.

63 Ibid.

“Ja draudzē ienāk viens cilvēks, kurš kaut ko nesaprot, es izjūtu atbildību Dieva un cilvēku priekšā. Varbūt šim cilvēkam tā ir vienīgā iespēja dzirdēt Dieva vēsti un aicinājumu. Arī šodienas kalpotājiem vajadzētu saprast draudzes galveno uzdevumu.”⁶⁴

Noslēgums

Daudzviet pasaulē pieaugošās etnocentrisma tendences rāda, ka izlīguma teoloģijai kā praktiskās teoloģijas apakšnozarei jāpievērš pastiprināta uzmanība, jo citādo izstumšanas un ietveršanas aktuālie jautājumi ir multikulturālu sabiedrību dienaskārtībā. Sabiedrības izlīgumā ietvertie elementi, proti, patiesība, piedošana, nožēla, taisnība un ietveršana, ir aktuāli arī Latvijā, kur 21. gadsimta sākumā turpina pastāvēt zināms saspīlējums un starpkultūru aizspriedumi latviešu un krievvalodīgo attiecībās. Sabiedrības saliedētība un integrācija ir populāras idejas vārdos, bet īstenot praksē šos ideālus ir bijis daudz grūtāk.

Kristīgā teoloģija parasti uzdod jautājumu nevis par to, ko kristieši domā, bet par to, ko kristiešiem vajadzētu domāt, ja kristīgā kopiena dzīvo saskaņā ar savas ticības un sociālās ētikas pamatpārliecībām. Kristīgā baznīca ir iedibināta kā universāla un kultūras dažādību ietveroša, un Latvijas kristīgās konfesijas varētu veicināt sabiedrības kopīgo labumu nacionālās integrācijas jomā. Tomēr starpetnisko attiecību jautājumos kristīgās draudzes ir apkārtējās sabiedrības mikrokosms. Latviešu valodas statuss un lietošana savstarpējā saskarsmē, dalītā informācijas telpa, atšķirīgās sociālās atmiņas un ģeopolitiski notikumi šķēļ arī Latvijas kristiešus.

Izvērtējot LBDS pieredzi, jāsecina, ka Latvijas multietniskajām kristīgajām draudzēm ir aktuāli jautājumi, – vai draudze būs pseidokopiena, kas ignorē draudzes locekļu etniskās gaidas, vai arī autentiska kopiena, kas nebaidās no dialoga par etnisko saspīlējumu izraisošiem jautājumiem. Latvijas baptisti kā vairākums evaņģēlisko kristiešu savā teoloģijā fokusējas uz personas individuālajām attiecībām ar Dievu, kur personīgā ticība un transformācija caur katra viena kristieša dzīvi mainīs arī pārējo sabiedrību. Diemžēl šāds teoloģiskais individuālisms padara lielu daļu evaņģēlisko kristiešu nespējīgus domāt teoloģiski par sabiedrības struktūrām un par institūciju, to skaitā nāciju, un etnisko grupu lomu situācijās, kur tiek pieprasīta lojalitāte, kas ir pretrunā ar kristieša pamatidentitāti.

LBDS starpetniskās attiecības tiek skatītas kā iekšējs jautājums, kas ikdienā saspīlējumu nerada. Kopumā LBDS draudžu mācītāji starpetnisko attiecību jautājumos cenšas būt apolītiski, jo pārstāv viedokli, ka pie vainas ir tieši starpetnisko jautājumu pārmērīga politizācija. Pārsvārā baptistu mācītāji savu galveno lomu saskata personīgo attiecību tiltu būvēšanā starp draudžu vadītājiem un starp latviešu un krievvalodīgajām

64 Telefonsaruna ar Pāvilu Jakovļevu 09.03.2021.

draudzēm, koncentrējoties uz kopīgiem kalpošanas mērķiem kā saliedētības katalizatoru. Rezultātā daudzi plašākai sabiedrībai sāpīgie jautājumi nav prioritāri un draudžu darbībā etniski šķeļoši jautājumi var tikt ilgstoši ignorēti.

SUMMARY

Practices of ethnic reconciliation in Latvia at the beginning of 21st century: The example of the Union of Baptist Churches in Latvia

Recent studies about social cohesion in Latvia have shown that ethnicity is an important identity marker for the majority of the population. Since Latvia regained independence in 1991, there have been certain tensions, intercultural prejudices, and lack of goodwill between the two of the largest ethnocultural groups – Latvians and Russians –, but without an open and violent ethnic conflict. This article examines ethnic reconciliation as an essential ministry aspect in multi-ethnic churches of Latvia where dialogue about the interethnic relations takes place.

Judeo-Christian worldview teaches that social divisions, including those of ethnic nature, are transformed and healed through reconciliation. The current article focuses on the theology of reconciliation that addresses the questions of *why* and *how* to reconcile, including the aspects of reconciliation (with God, ourselves, others, and the whole creation), the elements of reconciliation (truth, forgiveness, repentance, restitution, embrace) and the reconciling identity of a Christian community.

How have the ethnic faultlines between Latvians and Russian-speakers affected the Christian communities in Latvia? Since Christianity emphasizes the principles of universality and diversity, the Christian denominations of Latvia could play an important role in the process of integration of Latvia's multicultural society. The Christian communities in Latvia are a microcosm of the wider society – the status and usage of Latvian language, divided information space, different social memories, and geopolitical events affect also the Christians.

The article explores the intercultural dynamics in the Union of Baptist Churches in Latvia (UBCL), based on the interviews with prominent members of the UBCL leadership team. To examine a concrete example, it takes a closer look at inter-ethnic dialogue and reconciliation practices in Jaunjelgava Baptist Church. Originally founded as a predominantly Latvian church, it became largely Russophone during the Soviet period. Today, Jaunjelgava Baptist Church is a unique, bilingual fellowship that has surmounted various challenges in building an authentic and united multicultural community.

To conclude, UBCL leaders view the interethnic relations between Latvian and Russophone churches and pastors as an internal matter which usually does not create ethnic tension. Overall, on this issue UBCL chooses an apolitical stance. The Baptist pastors see their role in building personal bridges across ethnolinguistic lines, focusing on common ministry goals as a catalyst for interethnic unity. As a result, many of the sensitive interethnic questions that affect the wider society, including the church members, are not seen as a priority and often remain ignored.